

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Шакун Євгеній ФІЛОСОФІЯ БЕЗПЕКИ: ОСНОВНІ ПАРАДИГМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	45
Овчаров Олександр ФЕНОМЕН ПРАЦІ Й ВІДЧУЖЕННЯ У ФІЛОСОФІЇ К. МАРКСА..	48
СЕКЦІЯ № 2. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА В СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНОМУ ВИМІРІ	
Добролюбська Юлія ХРОНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ «КНИГИ ПРО ВЕЛИКЕ ЄДНАННЯ» КАН Ю-ВЕЯ У КОНТЕКСТІ ЙОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	52
Федорова Алла СТАРОВІРИ БУДЖАКА: МІЖ КОНФОРМІЗМОМ ТА НОНКОНФОРМІЗМОМ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ).....	56
Rybka Nataliia, Pecherskyi Ivan THE PHILOSOPHY OF ARTHUR SCHOPENHAUER AS PROJECTED ON MODERN GENERATIONS.....	59
Світлицька Віолета МИСТЕЦТВО МЕТАМОДЕРНУ: ФІЛОСОФСЬКА ПЕРСПЕКТИВА ТА КЛЮЧОВІ РИСИ.....	62
Габер Мохаммед Аль-Сейєд Аміна МЕТАМОДЕРН ЯК СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА.....	64
Начев Микола ПОШИРЕННЯ МЕТАМОДЕРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	67
Неборак Олександра ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ...	71
Данільченко Анастасія КОЗАЦЬКЕ БАРОКО ЯК СТИЛЬ: ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА.....	75

життя, зменшити соціальну ізоляцію, розвивати волонтерство та партнерство між громадськими організаціями, школами, бізнесом і місцевою владою. Це також сприяє сталому розвитку територій, адже громада, у якій комфортно кожному, стає більш згуртованою, безпечною та сучасною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Суспільне новини. Веб-сайт. URL: https://suspilne.media/798951-v-ukraini-1-miljon-300-tisac-veteraniv-ak-ih-pidtrimuut/?utm_source=chatgpt.com
2. Артур Крижний. Після завершення війни кількість ветеранів і членів їхніх родин може сягнути 5 – 6 мільйонів осіб. Економічна правда. URL: https://epravda.com.ua/news/2024/05/27/714276/?utm_source=chatgpt.com
3. Болдирєва В.Е. Інтеграція та інклюзія як основні моделі навчання дітей з особливими освітніми потребами. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. н. пр. URL: https://ap.uu.edu.ua/article/68?utm_source=chatgpt.com
4. Великаїдея. Інклюзивний простір (ХАБ) для "особливих" дітей і їх батьків. Веб-сайт. URL: <https://biggggidea.com/project/inklyuzivnij-prostir-hab-dlya-osoblivihditej-i-batkiv>

ЖАБ'ЮК ДІАНА

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 033 «Філософія»,

ННІ природокористування та гуманітарних наук

Науковий керівник: **ШАКУН НАТАЛІЯ**, кандидатка філософських наук, завідувачка кафедри філософії і суспільних наук

*Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів,
Україна*

ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРИМСЬКИХ ТАТАР У КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ

Питання етнонаціональної ідентичності в контексті сучасних суспільних трансформацій України набуває все більшого інтересу та потребує дослідження, однак визначена проблематика вкрай рідко стосується аналізу самобутності корінних народів України.

Кримські татари – це корінний народ Криму, автохтонність якого підтверджує Закон України «Про корінні народи України» (2021 р.). Закон підтверджує наявність у народу власної мови та культури, що є основними компонентами, які формують засади для існування етнонаціональної ідентичності. Проте, визначені компоненти, що дозволяють

кримськотатарському народові усвідомити власну самотність та сама ідентичність народу неодноразово стикалися з обмеженнями та загрозою зникнення.

Станом на зараз існує мало досліджень, що фокусують свою увагу на проблематиці кримськотатарського народу, що призвело до необізнаності серед українців про найчисельніший корінний народ своєї країни, тому аналіз етнонаціональної ідентичності кримськотатарського народу крізь призму суспільних трансформацій є дуже цінним.

Під час аналізу етнонаціональної ідентичності народу, перш за все варто зважати на події, що лишили найбільший відбиток на самоусвідомленні спільноти. Для кримськотатарського народу такими подіями є депортація 1944 року, репатріація, активна фаза якої припала на 90-ті роки ХХ ст. та анексія Криму, яка триває досі.

Депортація 1944 року – це трагічна подія, що залишила найбільший відбиток на свідомості кримськотатарського народу, оскільки стала причиною суспільної травми та невід’ємною частиною колективної пам’яті. Заслання кримських татар з Криму, їхньої Батьківщини, до Уралу та Середньої Азії залишило відбиток на сприйнятті власної самоідентифікації, оскільки народ усвідомив ненависть, яку плекає радянська влада до їхньої самотності.

Кримські татари не мали змоги повернутися до своїх домівок та розвивати свою спільноту, оскільки нагальним питанням було збереження мови, культури та ідентичності. У депортації над народом висіла загроза асиміляції, але усвідомлення себе корінним народом Криму, який має свою історію, мову та культуру забезпечило збереження етнонаціональної ідентичності.

Пам’ять про незбагненну втрату сформувала колективне усвідомлення кримськотатарським народом власної етнонаціональної ідентичності. У засланні кримські татари зрозуміли, що вони мусять боротися за право жити на своїй Батьківщині, оскільки лише там зможуть досягти свого відродження.

У 1956 році активізувався національний рух кримських татар за повернення на батьківщину, коли був виданий наказ про те, що представники депортованих народів виводилися з-під адміністративного нагляду. Однак указ позбавляв їх права на компенсацію втраченого при виселенні майна та закривав шлях на історичну Батьківщину [1, ст. 76].

Однак, попри чітку заборону радянського уряду, кримські татари не збиралися відмовлятися від цілі повернення до Криму, тому обрали шлях боротьби за свої права, пишучи листи до влади та маніфестуючи. Тобто депортація, яка була спрямована на знищення народу в цілому, не змогла знищити усвідомлення власної етнонаціональної ідентичності кримських татар, а лише породила новітню форму самоусвідомлення.

Саме самоусвідомлення кримськотатарським народом себе та розуміння власної історичної приналежності забезпечило те, що на сьогоднішній день у Криму є кримські татари, хоча повернення на свою історичну Батьківщину

було ще одним випробуванням для кримськотатарського народу та модифікації його ідентичності.

Після масових мітингів та демонстрацій, кримські татари почали повертатися до Криму з місць своєї депортації, але місцева влада Криму поширювала чутки про те, що кримські татари примусово повертатимуть будинки, з яких були депортовані їхні сім'ї 1944 року, виганяючи тих, хто тепер там мешкає [2, ст. 193].

Репатріація стала справжнім викликом для стійкості та демонстрації проявів етнонаціональної ідентичності кримських татар, оскільки корінний народ стикався з ксенофобією та маргіналізацією. Кримськотатарський народ мав справу з неприйняттям, оскільки від місцевої влади півострова лунали рекомендації не продавати кримським татарам будинки та не брати їх на роботу. Ідентичність, яку народ зберіг, стала причиною упередженого ставлення до кримськотатарської спільноти, але незважаючи на «невигідну» самотність – кримські татари не відмовилися від своєї етнічності та права на свою Батьківщину.

Розуміючи, що мирний шлях боротьби за свої права не приносить користі – кримські татари перейшли до радикальних дій. Організація кримськотатарського національного руху підтримувала самовільне захоплення кримськими татарами земельних ділянок, які згодом дозволили приватизувати.

Однак, попри те, що кримські татари змогли відстояти право на землю, засад для розвитку компонентів, що є складовими етнонаціональної ідентичності не було. Так, у 1999 р. у 206 місцях компактного проживання кримських татар не було шкіл, дитячих садків і бібліотек, де б функціонувала їхня рідна мова [3, с. 177].

На жаль, для Криму була характерною відсутність закладів, де функціонувала б мова корінного народу або навіть державна мова, оскільки домінувала російська мова. Слід російської культури панував у Криму, але незважаючи на це, там можна було б досягти розквіту усвідомлення національної та етнічної ідентичності. Були перспективи досягти відродження кримськотатарського суспільства, але цьому завадила війна, яка почалася з анексії Росією Криму. Через російську окупацію, кримські татари знову мусять думати про збереження своєї спільноти, адже вони знову потрапили під владу ворога, який вже одного разу намагався їх знищити.

Меджлис – представницький орган кримськотатарського народу, висловив офіційну позицію, згідно з якою, Крим – це частина України, тобто кримські татари мислять себе громадянами України та не визнають окупаційної влади. Станом на зараз ті кримські татари, які живуть в анексованому Криму повинні гуртуватися у маленькі суто кримськотатарські спільноти, адже лише там можуть вільно говорити своєю мовою та послуговуватися своїми традиціями.

З продовженням анексії, загроза для зникнення унікальної кримськотатарської етнонаціональної ідентичності лише зростає, адже російська експансія та ненависть до самобутності лишається однаково масштабною загрозою. Кримські татари розуміють загрозу яка панує над ними, тому осмислюють, що звільнення від гніту та досягнення власного етнонаціонального відродження зможуть досягти лише тоді, коли Крим повернеться під контроль України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боротьба кримських татар за повернення на Батьківщину (1956–1989 рр.) / С. Кульчицький. *Український історичний журнал*. 2018. №2. С. 75-109. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/179150> (дата звернення 22.11.2025).
2. Історія Криму. Коротка оповідь великого шляху / Гульнара Абдулаєва. Київ: Віхола, 2025. 224 с.
3. Культурно-освітня складова діяльності кримськотатарської спільноти в Україні / О. Щерба. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку: Зб. наук. пр.* Львів, 2008. Вип. 23. С. 175-179. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/25785> (дата звернення 22.11.2025).
4. Про корінні народи України: Закон України № 1616-IX / [Електронний ресурс] Верховна Рада України / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1616-20#Text> (дата звернення 21.11.2025).
5. Фірсов Р. М. Етапи репатріації кримських татар в Крим. *Вісник Київського міжнародного університету : збірник наукових статей*. Вип. 4 / ред. О. П. Іваницька. К. : КиМУ, 2005. 196 с. (Серія "Міжнародні відносини"). URL: <https://vmv.kymu.edu.ua/series/vmv/vipusk4/3.pdf> (дата звернення 22.11.2025).

ШАКУН ЄВГЕНІЙ

здобувач третього рівня вищої освіти, гр. АС3072-24
*Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна*

ФІЛОСОФІЯ БЕЗПЕКИ: ОСНОВНІ ПАРАДИГМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У добу, позначену зростанням глобальної взаємозалежності та невпинним ускладненням соціальної реальності, феномен безпеки набуває особливої ваги. Ризикогенність стає не локальним винятком, а ключовою характеристикою буття, адже вона пронизує як індивідуальний досвід людини, так і макропроцеси цивілізаційного розвитку. Саме тому безпека сьогодні постає не

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.